

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Румен Потеров, ЮЗУ „Н. Рилски“, Благоевград

на дисертационен труд на тема:

„Методически подходи за усвояване на нотно-символни модели от ученици в начален етап на средното училище“

**за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
по докторска програма „Методика на обучението по музика“
професионално направление – 1.3. Педагогика на обучението по...**

Автор на дисертационния труд:

Цветанка Йончева Попова

редовен докторант към катедра „Музика“ при Факултет по изкуствата, ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград

I. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА.

Цветанка Попова е родена през 1970 г. Придобива ОНС „Бакалавър“ в ЮЗУ Н. Рилски“ през 1992 г. със специалност „Предучилищна педагогика“, а през 1994 г. и ОНС „Магистър“ по музика в същото учебно заведение. През 2018 г. е зачислена като редовен докторант към катедра „Музика“ в ЮЗУ „Н. Рилски“.

През 2004 и 2007 г. последователно придобива пета и четвърта професионално-квалификационни степени по музикална педагогика в Департамента за информация и усъвършенстване на учители в София.

От 2006 г. до момента е участвала в редица конференции, семинари, проекти и допълнителни обучения за повишаване на квалификацията в Скопие, София, Пловдив и Благоевград, в това число и ежегодно участва със свои ученици ученици във всички издания на конкурса „Звезди в радиото“, организирано от Радио Благоевград, НХГ „Кирил и Методий“ и РИО на МОН и др. творчески изяви.

II. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Дисертацията „Методически подходи за усвояване на нотно-символни модели от ученици в начален етап на средното училище“ на докторантката Цветанка Попова си поставя актуална и значима цел: **разработването на методически модел с ясно определена практическа насоченост към усвояване на нотно-символните модели и техните възможности за провокиране на интерес и активизиране на мисловните процеси на учениците от начален етап в средното училище.**

Видно е, че формулираната по този начин цел предполага едно твърде сериозно и задълбочено изследване, пряко кореспондиращо със съвременния модел на образованието и органически обвързано с въпроса за иновациите, защото иновацията означава да се търсят, откриват и дори преоткриват онези допирни точки между традиционното и съвременното, на чиято основа да се търсят такива педагогически идеи, които да гарантират успешното реализиране на учебния процес и достигане на поставените образователни цели.

Важното, което трябва да се отбележи е, че предложеният методически модел от Цветанка Попова е извлечен от дългогодишната ѝ учителска дейност и е в тясна връзка

с всички нормативни документи, засягащи образованието в Р България. Именно те задават иновативните посоки в изследването на чиято основа се гради предложеният методически модел. Това е необходим и задължителен атрибут към всяка подобна дисертация, защото той осигурява съответствието с образователните стандарти и задава рамката, предполагаща творческото отношение към овладяването на съответното познание и формирането на определени умения у учащите се.

Конкретно измерение на тази рамка задават учебниците по музика, а критическият анализ спрямо тях е необходим за да се прецени до колко и до каква степен те гарантират усвояването на дадено познание и благоприятстват овладяването на определени умения.

III. ХАРАКТЕРИСТИКА, АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

В първа глава докторантката анализира съдържанието на Държавните образователни стандарти в обучението по музика от първи до четвърти клас, в това число и някои утвърдени от МОН учебници по музика. Цялата тази аналитична дейност предполага методическите посоки на разработваният модел, докато във **втора глава** глава е представена неговата теоретична обосновка.

Тук важно място е отредено на въпроса за **музиката като семиотична система и синестезията**. Защо е необходимо това? Ако първото идва да покаже смисълът на всеки един знак в музиката, имащо отношение към разбирането, то второто има отношение към смесеното възприятие, т.е. търсенето на средства и начина за по-пълноценно обхващане на предмета на познанието. Следователно този параграф във втора глава идва да покаже в каква посока ще се гради предложеният методически модел, а именно: **осъзнаване и комплексност на възприятието**.

Маркирайки теоретичните основи на изследването /пак ще повтора **осъзнаване и комплексност на възприятието**/, докторантката е разработила методологическите основи на изграждането му, с което вече навлизаме в неговата същина.

Третата глава е много интересна от гледна точка на конкретните методически аспекти, защото тук е осъществена връзка между възприеманият обект и индивидуалните психически процеси и свойства, което обагря субективно обективната информация. И това се определя от репрезентативните системи на човека, т.е. от индивидуалния модел на възприятие. Тук е направена спойката със синестезията. Говорим за комплексност на възприятията, но как ще определим кои точно възприятия ще въздействат най-пълноценно на конкретния ученик? Ето тук, в методическия модел се залага не на **унифицирането, а на индивидуалния подход**. Защото в зависимост от това кои репрезентативни системи са характерни за отделните ученици или групи ученици ще се върви към вариативност на методите и подходите.

Трябва да спомена, че въпросът за прилагането на НЛП в обучението по музика е много слабо разработен. Не само в България, а изобщо. И това е един голям плюс за дисертацията.

Ако НЛП е съотнесено конкретно към индивидуалността на отделния ученик и връзката със синестезията е в посока индивидуалността на всеки един от тях, то включването на елементи от сугестопедията в методическия модел осигурява възможности за разширяване периметъра на възприятията, в посока модалността. И всичко това, в неговия синтез намира израз в системата за обучение ВАРК, която лежи в основата на методическия модел, но допълнена със системата на Брайнин, насочена към развитието на музикалния слух, основана на синестезията.

Последното очертава методологическите параметри на предложения модел – НЛП и системата на Брайнин. А синестезия и сугестопедията **ИЗПЪЛНЯВАТ ДОПЪЛВАЩА И ОБОГАТЯВАЩА ВЪЗПРИЯТИЯТА** функция.

Интересното в случая е как докторантката съчетава всичко това в своя модел. За целта тя разработва триетапна структура на модела.

първи етап /подготвителен/ – един срок, натрупване на музикално-слухови представи /като компонент на мелодическия слух/, т.е. фундамент за бъдещите действия.

втори етап – в основата му лежи ладовия усет /вторият компонент на мелодическия слух/ свързан с ладовата функция на тона в мелодията, т.е. **устойчивост-неустойчивост**, при което се съблюдава правилото интонационното развитие да се осъществява колкото се може по-често около тониката. **В този етап на преден план са изведени слуховите възприятия**, но с опора в **зрителните /чрез оцветения текст/**. В същото време мелодията е разчленена на микрочастици и по този начин индиректно, незабележимо и неусетно децата придобиват представа за определени компоненти съставляващи мелодията – нотен символ, степен, тон.

Трети етап – включва **игровият компонент**, т.е. включване на двигателната сетивна система или кинестетичното възприятие за затвърждаване и доовладяване на познанието. Отново налице е опората в **зрителните възприятия /цветни схеми/**, като в същото време се осъществява междупредметна връзка с литературата.

Така накратко всеки етап включва определена сетивна система, за да може според теорията на НЛП всеки един ученик да открива себе си в този процес.

Първият етап – основаващ се на **СЛУХОВОТО ВЪЗПРИЯТИЕ**

Вторият – на **СЛУХОВО-ЗРИТЕЛНОТО**

Третият етап – на **КИНЕСТЕТИЧНО-ЗРИТЕЛНОТО КЪМ КОЕТО ВПОСЛЕДСТВИЕ СЕ ДОБАВЯ И АУДИАЛНОТО**. Можем да кажем , че на този етап вече **въздействието е комплексно**.

В **четвърта глава**, за достоверността на изводите относно експеримента са посочени избраните две групи ученици ЕГ и КГ. За определянето на стила на учене на учениците е използвана анкета в началото на експеримента, резултатите според която определят основно кинестетичния и слухов стил. Тази анкета идва да покаже необходимостта от включването на **игровия компонент /или кинестетичното възприятие/** в предложения методически модел. В същото време извежда **на преден план слуховото възприятие**, което е много важно от гледна точка на спецификата на дисциплината.

В края на експеримента е проведен изходен тест, който потвърждава работната хипотеза и ефективността на предложения методически модел.

IV.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Докторантката Цветанка Йончева Попова е изпълнила изискванията на чл. 6 от ЗРАСРБ, както и чл. 24 от ППЗРАСРБ за придобиване на образователната и научна степен „Доктор”;
2. Докторантката е демонстрирала умение и неподправен интерес към търсенето на ефективни пътища за провокиране интереса и желанието на учениците към овладяване на определени теоретични знания, но извлечени чрез разнообразни по своето същество практически дейности.
3. Авторефератът отразява вярно структурата и съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти, резултати и изводи от изследванията;
4. По дисертационния труд са посочени четири самостоятелни статии, свързани тематично с труда, от участия осигуряващи публичност на основни въпроси от теоретичната разработка.

На основание чл. 12 от ЗРАСРБ и чл. 32 от ППЗРАСРБ давам **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** на дисертационния труд „**Методически подходи за усвояване на нотно-символни модели от ученици в начален етап на средното училище**“ разработен от редовната докторантка Цветанка Йончева Попова и подкрепям присъждането на ОНС «Доктор».

Благоевград
02.04.2022 г.

Рецензент:
проф. д.изк. Румен Потеров